

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

ANTONIA TIZZANA

přednesené dne 25. října 2005¹

I – Úvod

1. V projednávané věci podávají General Motors Nederland BV (dále jen „General Motors Nederland“) a Opel Nederland BV (dále jen „Opel Nederland“) kasační opravný prostředek proti rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 21. října 2003, věc T-368/00, General Motors Nederland a Opel Nederland v. Komise (dále jen „napadený rozsudek“)², kterým bylo z velké části potvrzeno rozhodnutí Komise 2001/146/ES ze dne 20. září 2000 „v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES“ (dále jen „napadené rozhodnutí“)³, kterým byla Opel Nederland uložena pokuta za uzavření smluv s autorizovanými prodejci její distribuční sítě v Nizozemsku, jejichž cílem bylo omezit prodej motorových vozidel značky Opel konečným uživatelům a autorizovaným prodejcům Opel v ostatních členských státech nebo takový prodej vyloučit.

II – Právní rámec

2. Jak je známo, článek 81 ES zakazuje „veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu“.

3. V případě porušení tohoto ustanovení může Komise v souladu s čl. 15 odst. 2 nařízení Rady č. 17/62⁴ ze dne 6. února 1962 ukládat pokuty podnikům, které se chovají způsobem omezujícím hospodářskou soutěž. Výše pokuty může činit až „10 % obratu dosaženého v předchozím účetním roce

1 — Původní jazyk: italština.

2 — T-368/00, Recueil, s. II-4491.

3 — Rozhodnutí 2001/146/ES ze dne 20. září 2000 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES (Věc COMP/36.653 – Opel) (Úř. věst. L 59, s. 1).

4 — První nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, č. 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). Připomínám, že toto nařízení bylo nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

všemi podniky, které se na porušení podílely“, a při stanovení výše pokuty se bere v úvahu „závažnost trvání daného porušení“.

III – Skutkový stav a řízení

A – Skutkový základ sporu

6. V napadeném rozsudku je skutkový základ sporu popsán následovně:

4. Aby byla při stanovování pokut zaručena transparentnost a objektivita, vydala Komise v roce 1998 příslušné pokyny (dále jen „pokyny“)⁵, podle nichž se výše pokuty stanoví v zásadě několika po sobě následujícími kroky.

„2 Opel Nederland [100% dceřiná společnost General Motors Nederland] je jedinou tuzemskou společností prodávající pod značkou Opel v Nizozemsku. [...] Opel Nederland uzavřela smlouvy o autorizovaném prodeji a servisu s přibližně 150 autorizovanými prodejci, kteří se díky tomu stali součástí distribuční sítě Opel v Evropě jakožto autorizovaní další prodejci.

[...]

5. Pro účely projednávané věci stačí zmínit, že podle pokynů může Komise mimo jiné snížit částku pokuty, aby zohlednila případné polehčující okolnosti, jako je například praktické neprovádění dohod nebo ujednání o protiprávním jednání, ukončení protiprávního jednání po prvních zásazích Komise, existence odůvodněných pochybností podniku o tom, zda omezující chování nutně znamená protiprávní jednání a protiprávní jednání spáchané neúmyslně⁶.

5 [V odpověď na náznaky] vývozů ve velkém měřítku realizovaných některými svými autorizovanými prodejci, Opel Nederland vyzkoušela a přijala od druhého pololetí roku 1996 řadu opatření.

5 – Sdělení Komise – Pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle s čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3).

6 – Viz pokyny, bod 3.

6 Ve dnech 28. a 29. srpna 1996 Opel Nederland zaslala dopis 18 autorizova-

ným prodejčům, kteří v prvním pololetí roku 1996 vyvezli nejméně 10 vozidel. Dopis zněl takto:

„[...] Zjistili jsme, že vaše společnost prodala v prvním pololetí roku 1996 značný počet motorových vozidel Opel do zahraničí. Jejich počet je natolik významný, že v nás vyvolává silné podezření, že tyto prodeje nejsou v souladu se zněním ani smyslem současné nebo budoucí smlouvy o autorizovaném prodeji Opel. [...] Máme v úmyslu porovnat vaši odpověď s údaji ve vašem účetnictví. O dalším postupu vás budeme informovat. Výše uvedené nemění nic na tom, že vaší zásadní povinností je dosahovat příznivých obchodních výsledků ve vaší oblasti odborného působení [...]“.

- 7 Na schůzce dne 26. září 1996 vedení společnosti Opel Nederland rozhodlo o přijetí několika opatření týkajících se vývozu z Nizozemska. Zápis z této schůzky popisuje tato opatření následovně:

„[...] Přijatá rozhodnutí:

- 1) Opel Nederland BV provede audit u všech autorizovaných prodejčů (20), o nichž je známo, že uskutečňují vývozy. [...]

- 2) Pan de Heer [ředitel prodeje a marketingu] odpoví všem autorizovaným prodejčům, kteří odpověděli na první dopis o vývozních činnostech, jež jim Opel zaslala. Budou tak informováni o provedení auditu i o potížích s dodáváním, které mají za následek omezené přírůdky motorových vozidel.

- 3) Regionální vedoucí prodeje budou v následujících dvou týdnech jednat s vyvážejícími autorizovanými prodejci o vývozních činnostech. Autorizovaným prodejčům se oznámí, že v důsledku problémů s dostupností zboží jim bude dodáno pouze (až do odvolání) takové množství výrobků, jež uvádí jejich norma hodnocení prodeje. Budou vyzváni, aby regionálnímu vedoucímu oznámili, které z objednávek v pořadníku si skutečně přejí obdržet. Bude pak na samotných autorizovaných prodejcích, aby vyřešili problémy, které by mohly nastat ve vztahu k jejich kupujícím.

- 4) Autorizovaní prodejci, kteří oznámí regionálnímu vedoucímu, že nehodlají ukončit vývoz motorových vozidel ve velkém měřítku, budou pozváni na setkání s panem De Leeuwem [generálním ředitelem] a panem De Heerem dne 22. října 1996.

- 5) Pan Notenboom [ředitel pro prodejní personál] požádá GMAC, aby ověřila stavy zásob autorizovaných prodejců za účelem stanovení přesného množství zbývajících výrobků. Lze očekávat, že v mezidobí bude značná část vyvezena. [...]
- 6) Do budoucna nebude brán zřetel na motorová vozidla prodaná v rámci prodejních kampaní, která však nebudou zaregistrována v Nizozemsku. Naše konkurence uplatňuje podobná pravidla.
- 7) Pan Aukema [vedoucí pro podporu prodeje výrobků] vymaže jména vyvážejících autorizovaných prodejců ze seznamů sestavených pro propagační kampaně. Jejich další účast bude záviset na výsledcích auditu.
- 8) Pan Aelen [finanční personální ředitel] napíše autorizovaným prodejcům dopis, kterým je informuje o tom, že od 1. října 1996 jim bude Opel Nederland BV účtovat 150 NLG za dodání (na požádání) úředních dovozních prohlášení, jako je schválení typu, i za přípravu celních dokladů pro některá motorová vozidla osvobozená od daně (určená například pro diplomaty).
- 9 Plánované audity byly provedeny v období od 19. září do 27. listopadu 1996.
- 10 Dne 24. října 1996 rozeslala Opel Nederland všem autorizovaným prodejcům oběžník o prodeji konečným uživatelům v zahraničí. Podle tohoto oběžníku mohou autorizovaní prodejci volně prodávat konečným uživatelům s pobytem či sídlem na území Evropské unie, kteří rovněž mohou využít služeb zprostředkovatele.“
7. Poté, co obdržela informace, podle nichž Opel Nederland sledovala strategii zaměřenou na systematické bránění vývozu nových motorových vozidel z Nizozemska do jiných členských států, zahájila Komise správní šetření, aby zjistila případné porušení práva hospodářské soutěže. V rámci tohoto šetření provedli služby Komise dne 11. a 12. prosince 1996 šetření v sídle Opel Nederland a v sídle jednoho z jejích autorizovaných prodejců.
8. Právě dne 12. prosince 1996 „Opel Nederland rozeslala autorizovaným prodejcům pokyny k prodeji nových motorových

vozidel dalším prodejcům a zprostředkovatelům“. Poté „oběžníkem ze dne 20. ledna 1998 [Opel Nederland] informovala své autorizované prodejce o tom, že vyloučení vyplácení prémie v případě prodeje na vývoz bylo se zpětnou účinností zrušeno“⁷.

— nařídila Opel Nederland „okamžitě ukončit protiprávní jednání uvedené v článku 1, pokud tak již neučinila“ (článek 2 napadeného rozhodnutí);

B – Napadené rozhodnutí

9. Na konci svého šetření, dne 20. září 2000, přijala Komise napadené rozhodnutí, kterým:

— uložila Opel Nederland a General Motors Nederland pokutu ve výši 43 milionů eur (článek 3 napadeného rozhodnutí).

— zjistila porušení čl. 81 odst. 1 ES ze strany Opel Nederland, které spočívalo v tom, že uzavřela s autorizovanými prodejci Opel usazenými v Nizozemsku „smlouvy směřující k omezení či zákazu prodeje konečným uživatelům s pobytem či sídlem v jiných členských státech jednajícím osobně nebo zastoupeným zprostředkovateli jednajícími jejich jménem a autorizovaným prodejcům distribuční sítě Opel rovněž usazeným v jiných členských státech“ (článek 1 napadeného rozhodnutí);

10. S omezením se na hlavní pasáže napadeného rozhodnutí a v rozsahu, který je pro tento případ relevantní, lze napadené rozhodnutí stručně shrnout takto.

11. V odůvodnění rozhodnutí shledala Komise především, že od roku 1996 Opel Nederland vypracovala a provedla strategii zaměřenou na vyloučení nebo omezení prodeje na vývoz ze strany svých autorizovaných prodejců⁸. Na podporu tohoto tvrzení odkazuje Komise zejména na zápis ze schůzky vedení společnosti ze dne 26. září 1996 (viz výše uvedený bod 6), během níž se rozhodlo o přijetí „politiky omezující zásobování

7 — Napadený rozsudek, body 12 a 13.

8 — Napadené rozhodnutí, body 17 až 22 odůvodnění.

a prémie, jakož i o odeslání pokynů autorizovaným prodejcům, aby celkově upustili od provádění prodeje na vývoz“⁹.

12. Poté co shledala existenci politiky omezující vývozy, Komise konstatovala, že tato politika byla uskutečňována prostřednictvím řady individuálních opatření prováděných po společné dohodě s autorizovanými prodejci v rámci plnění smluv o autorizovaném prodeji. Na rozdíl od tvrzení společností, které byly předmětem šetření, se tedy nejednalo o jednostranné úkony Opel Nederland, nýbrž o opatření, která byla začleněna do již dříve existujících smluvních vztahů mezi výrobcem vozidel a jeho prodejci a která představovala dohody podle článku 81 ES¹⁰.

13. Pokud jde o obsah těchto dohod, napadené rozhodnutí uvádí, že se týkaly:

a) zásobování autorizovaných prodejců: „zásobování autorizovaných prodejců dovozcem předpokládalo, že budou dodávána

pouze vozidla potřebná pro prodej zákazníkům v dané smluvní oblasti a že takové objednávky budou vyřizovány přednostně“¹¹;

b) vyplácení prémie: „politika v oblasti prémie zavedená v souvislosti s různými programy na podporu prodeje byla strukturována tak, aby z nich byly vyloučeny prodeje konečným uživatelům v zahraničí“¹²;

c) zákazu a přímého omezení vývozu: „autorizovaní prodejci byli opakovaně a naléhavě vyzýváni, aby ukončili veškerý vývoz. Mnozí autorizovaní prodejci se Opel Nederland BV výslovně zavázali, že od takových obchodů v budoucnosti upustí“¹³.

14. Pokud jde o poslední podstatný aspekt analýzy tohoto kasačního opravného prostředku, tj. stanovení výše pokuty, Komise kvalifikovala protiprávní jednání jako velmi závažné především proto, že Opel Nederland úmyslně bránila vývozům nebo je omezovala, a ohrozila tak cíl vytvoření jednotného trhu. Co se týče délky trvání protiprávního jednání, Komise konstatovala, že trvalo 17 měsíců (od konce srpna 1996 či začátku září 1996 do ledna 1998), a kvalifikovala ho tedy

9 — Napadené rozhodnutí, bod 17 odůvodnění.

10 — Napadené rozhodnutí, body 103 a 111 odůvodnění.

11 — Napadené rozhodnutí, body 22 až 42 odůvodnění.

12 — Napadené rozhodnutí, body 22, 43 až 54 odůvodnění.

13 — Tamtéž.

jako střednědobé. Po zohlednění délky trvání tří zvláštních opatření zvýšila Komise základní částku 40 milionů eur vyplývající ze závažnosti protiprávního jednání o 7,5%, takže celková výše pokuty činila 43 milionů eur. Konečně se Komise domnívala, že v projednávané věci neexistovaly polehčující okolnosti, zejména proto, že Opel Nederland i po šetřeních uskutečněných ve dnech 11. a 12. prosince 1996 pokračovala v provádění základního prvku předmětného protiprávního jednání, a sice politiky omezující prémie¹⁴.

C – Řízení před Soudem a napadený rozsudek

15. Žalobou podanou dne 30. listopadu 2000 General Motors Nederland a Opel Nederland žádají, aby Soud zrušil napadené rozhodnutí a podpůrně zrušil nebo snížil pokutu uloženou tímto rozhodnutím.

16. Na podporu své žaloby uplatnily žalobkyně pět žalobních důvodů, na které analyticky odpověděl napadený rozsudek.

17. Stručně projdu příslušné pasáže napadeného rozsudku a pozastavím se zejména nad body, které jsou relevantní pro účely tohoto řízení o kasačním opravném prostředku.

18. a) Soud nejdříve přezkoumal první žalobní důvod týkající se údajné absence důkazů, pokud jde o přijetí obecné politiky Opel Nederland zaměřené na omezení celkových vývozu.

19. V tomto ohledu Soud především konstatoval, že tvrzení Komise o přijetí takové strategie „se zakládala na zápisu ze schůzky vedení ze dne 26. září 1996, který je výsledným dokumentem týkajícím se opatření přijatých nejvyšším vedením Opel Nederland“¹⁵.

20. Poté Soud přešel k „posouzení, zda inkriminované rozhodnutí ze dne 26. září 1996 odráží, jak tvrdí Komise, existenci obecné strategie společnosti Opel Nederland pro omezování či bránění celkovým vývozům nebo spíše, jak tvrdí žalobkyně, existenci dovolené strategie zaměřené na omezení prodeje, který je v rozporu s pravidly“, a konstatoval, že „v textu zápisu se nijak nerozlišuje mezi vývozy v souladu se smlou-

14 — Napadené rozhodnutí, body 173 až 202 odůvodnění.

15 — Napadený rozsudek, bod 45.

vami o autorizovaném prodeji a vývozu těchto smlouvám odporujícím. Podle znění textu se přijatá opatření týkají všech vývozů. Tvrzení žalobkyně, podle nichž Opel Nederland pouze usilovala o omezení vývozu odporujícího smlouvám o autorizovaném prodeji, text zápisu nijak nedokládá¹⁶.

21. Soud navíc dodal, že „tento výklad, založený na textu zápisu, potvrdilo studium tří interních dokumentů, které předcházely rozhodnutí ze dne 26. září 1996“¹⁷.

22. Podobně Soud konstatoval, že „rozhodnutí Opel Nederland ukončit poskytování prémie za prodej na vývoz se ze své povahy mohlo týkat pouze prodeje, který byl v souladu se smlouvami o autorizovaném prodeji, protože prémie nikdy nebyly poskytovány za prodej jiným příjemcům než konečným spotřebitelům“, a že „výklad Komise byl rovněž podložen skutečností, že v okamžiku přijetí rozhodnutí nebyl prozatím proveden audit u autorizovaných prodejců, kteří byli podezříváni z prodeje na vývoz, a že Opel Nederland tudíž nemohla

vědět, zda „vyvázející“ autorizovaní prodejci skutečně umožnili prodej neautorizovaným dalším prodejcům“¹⁸.

23. S ohledem na tyto úvahy měl Soud prvního stupně za to, že „Komise oprávněně dospěla k závěru, že Opel Nederland schválila dne 26. září 1996 obecnou strategii zaměřenou na bránění veškerému vývozu“¹⁹, a zamítl tudíž první žalobní důvod.

24. b) Soud naproti tomu přijal druhý žalobní důvod, v jehož rámci žalobkyně tvrdily, že se Komise napadeným rozhodnutím dopustila nesprávného skutkového zjištění a nesprávného právního posouzení, když konstatovala, že Opel Nederland zavedla politiku omezující zásobování v rozporu s článkem 81 ES.

25. K tomu Soud nejprve uvedl, že zatímco „mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že vedení Opel Nederland se rozhodlo oznámit autorizovaným prodejcům identifikovaným jako vývozci, že budou omezeny objemy dodávek na množství, jež uvádí norma hodnocení prodeje jednotlivých autorizovaných prodejců [...], vyvstala otázka, zda

16 — Napadený rozsudek, body 46 a 47.

17 — Napadený rozsudek, bod 48.

18 — Napadený rozsudek, body 49 a 50.

19 — Napadený rozsudek, bod 56.

toto opatření představuje dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES. Jednostranné chování podniku do tohoto ustanovení totiž nespadá²⁰.

když se domnívala, že Opel Nederland zavedla systém omezování premií v maloobchodě v rozporu s článkem 81 ES.

26. Podle Soudu tedy na rozdíl od tvrzení Komise „neobsahuje napadené rozhodnutí žádný přímý důkaz o tom, že příslušné opatření bylo autorizovaným prodejcem oznámeno“ a „ani z ostatních dokumentů ve spisu nevyplývá, že dotčené opatření bylo skutečně uplatňováno nebo zavedeno“²¹.

27. Vzhledem k absenci těchto skutečností se Soud domníval, že „nebylo dostatečně prokázáno, že by opatření omezující zásobování bylo autorizovaným prodejcem sděleno, a ještě méně, že by se opatření stalo součástí smluvních vztahů mezi Opel Nederland a jejími autorizovanými prodejci“²², a vyhověl proto dotčenému žalobnímu důvodu zrušením příslušné části napadeného rozhodnutí.

29. Soud předně zamítl argumentaci žalobkyň, podle nichž nebylo prokázáno, že by autorizovaní prodejci přistoupili na omezení dovoleného prodeje na vývoz podle nové politiky v oblasti premií. Podle Soudu naopak, „jak konstatovala Komise ve svých písemných vyjádřeních, od 1. října 1996 byly žádosti o prémie vyřizovány v souladu s tehdy platnými podmínkami, které vylučovaly prodej na vývoz z rozsahu uplatnění systému premií“²³. Tyto podmínky se tak „staly nedílnou součástí smluv o autorizovaném prodeji mezi Opel Nederland a jejími autorizovanými prodejci a byly začleněny do rámce běžných obchodních vztahů, které se řídí obecnou dohodou uzavřenou dříve. Dotčené opatření tedy nepředstavuje jednostranný úkon, ale dohodu podle čl. 81 odst. 1 ES“²⁴.

28. c) Soud prvního stupně poté zamítl třetí žalobní důvod, kterým se uplatňovalo, že se Komise dopustila nesprávného skutkového zjištění a nesprávného právního posouzení,

30. Podle žalobkyň ale systém premií neměl „za cíl omezovat hospodářskou soutěž“²⁵ a neměl ani žádný takový dopad, neboť příslušné dokumenty „naopak prokázaly, že

20 — Napadený rozsudek, body 78 a 79.

21 — Napadený rozsudek, body 81 a 87.

22 — Napadený rozsudek, bod 88.

23 — Napadený rozsudek, bod 98.

24 — Tamtéž.

25 — Napadený rozsudek, bod 93.

objem řádného vývozu nezaznamenal patrný pokles“²⁶.

Opatření mohlo tedy svou povahou negativně ovlivnit prodej na vývoz, aniž by bylo omezeno zásobování.

31. Soud zamítl i tyto argumenty.

101 Mimoto z posouzení prvního žalobního důvodu vyplývá, že opatření přijatá vedením Opel Nederland byla vyvolána zvýšením prodeje na vývoz a směřovala k jeho snížení.

32. K účelu zkoumaného opatření Soud naopak uvedl toto:

„100 V tomto ohledu Komise oprávněně tvrdí, že nejsou-li již poskytovány prémie za prodej na vývoz, hospodářský prostor, jímž autorizovaní prodejci disponují při uskutečňování takového prodeje, se ve srovnání s prostorem, jímž disponují při uskutečňování vnitrostátního prodeje, zmenšil. Autorizovaní prodejci jsou totiž donuceni buď uplatňovat vůči zahraničním zákazníkům méně výhodné podmínky než vůči zákazníkům tuzemským, anebo se spokojit s nižším ziskem z prodeje na vývoz. Zrušení premii za prodej na vývoz mělo za následek nižší atraktivitu tohoto prodeje pro zahraniční zákazníky anebo pro autorizované prodejce.

102 S ohledem na povahu opatření i jeho cíle a na hospodářské okolnosti, za nichž mělo být prováděno, je namíste se v souladu s ustálenou judikaturou domnívat, že uvedené opatření představuje dohodu, jejímž cílem je omezování hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 1. února 1978, Miller v. Komise, 19/77, Recueil, s. 131, bod 7; ze dne 8. listopadu 1983, IAZ International Belgium a další v. Komise, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Recueil, s. 3369, body 23 až 25, a [ze dne 28. března 1984,] CRAM a Rheinzink v. Komise, [29/83 a 30/83, Recueil, s. 1679,] bod 26)“.

33. Závěrem Soud připomenul, že „podle ustálené judikatury je zbytečné zohledňovat konkrétní dopad dohody [...] jestliže je jejím

26 — Napadený rozsudek, bod 94.

cílem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže“, a nepovažoval proto za nutné „přezkoumávat argumenty účastníků řízení týkající se konkrétních dopadů opatření“²⁷.

34. Soud nicméně dodal, že „kromě toho je nutné zamítnout argument žalobkyně, podle nichž [...] prodej na vývoz nebyl dotčeným opatřením ovlivněn. Číselné údaje, podle kterých se prodej na vývoz během období od října 1996 do ledna 1998 nezastavil, nevylučují, že bez dotyčného opatření by byl prodej na vývoz býval větší. V bodě 135 odůvodnění napadeného rozhodnutí se správně uvádí, že nelze stanovit, kolika prodejům na vývoz opatření přijaté společností Opel Nederland skutečně zabránilo“²⁸.

35. d) V rámci čtvrtého žalobního důvodu žalobkyně tvrdily, že se Komise dopustila nesprávného skutkového zjištění a nesprávného právního posouzení tvrzením, že Opel Nederland zavedla přímý zákaz vývozu v rozporu s článkem 81 ES.

36. Soud tento žalobní důvod zamítl, přičemž vzal v úvahu především skutečnost, „že Komise shromáždila dostatečně průkazné a související důkazy, které zakládají pevné přesvědčení, že 9 autorizovaných prodejců se skutečně zavázalo neuskutečňovat od konce srpna či začátku září 1996 prodej na vývoz, a to v důsledku výzvy ze strany Opel Nederland“²⁹. Toto omezení bylo tedy „výsledkem shody vůle společnosti Opel Nederland a příslušných autorizovaných prodejců, a opatření představovalo tudíž ‚dohodu‘ ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, která se stala součástí existujících smluvních vztahů mezi stranami“³⁰.

37. e) Konečně Soud vyloučil, že by Komise při stanovení pokuty uložené žalobkyním porušila zásadu proporcionality, článek 15 nařízení č. 17/62 nebo své vlastní pokyny.

38. V tomto ohledu Soud v zásadě souhlasil se způsobem, jakým Komise vypočítala základní částku pokuty na základě závažnosti a délky trvání protiprávního jednání³¹. Kromě toho zdůraznil, že „v projednávané věci neexistovala domněnka praktického neprovádění dohod, kterou uvádí Soud,

27 — Napadený rozsudek, bod 104.

28 — Napadený rozsudek, bod 105.

29 — Napadený rozsudek, bod 146.

30 — Napadený rozsudek, bod 147.

31 — Napadený rozsudek, body 191 až 199 a 201 až 203.

ukončení protiprávního jednání po prvních zásadách Komise ani protiprávního jednání spáchaného neúmyslně³², a tedy polehčujících okolností, které by mohly opravňovat snížení pokuty.

D – Řízení před Soudním dvorem

41. Kasačním opravným prostředkem podaným dne 29. prosince 2003 General Motors Nederland a Opel Nederland navrhuji, aby Soudní dvůr:

39. Soud nicméně snížil částku pokuty, aby přihlédl ke skutečnosti, že vyhověl druhému žalobnímu důvodu³³.

— zrušil (i) napadený rozsudek v částech, v nichž se týká strategie omezující vývoz, politiky v oblasti premií a potvrzení pokuty na základě těchto skutečností, (ii) v týchž bodech rovněž rozhodnutí napadené v prvním stupni;

40. Na závěr této analýzy v napadeném rozsudku Soud: (a) potvrdil posouzení protiprávního jednání obsažené v rozhodnutí Komise, pokud jde o existenci (i) obecné strategie zaměřené na omezování vývozu, (ii) systému omezování premií a (iii) přímého zákazu vývozu; (b) nicméně zrušil rozhodnutí v části, která konstatovala existenci opatření omezujícího zásobování v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES, a (c) snížil tudíž částku pokuty uložené General Motors Nederland a Opel Nederland na 35 475 000 eur.

— snížil pokutu potvrzenou Soudem nezávisle na rozhodnutí Soudního dvora o předchozích návrzích;

— podpůrně zrušil napadený rozsudek v částech uvedených výše a vrátil věc Soudu, a

32 — Napadený rozsudek, bod 204.

33 — Napadený rozsudek, bod 200.

— v každém případě uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

42. Komise se samozřejmě postavila proti těmto požadavkům a navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl kasační opravný prostředek a aby uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

i) K existenci obecné strategie zaměřené na omezování vývozu

43. Po ukončení písemné části řízení, která zahrnovala také druhou výměnu písemných vyjádření, byli účastníci vyslechnuti na jednání konaném dne 14. července 2005.

46. Prvním důvodem kasačního opravného prostředku, jak bylo již uvedeno výše, žalobkyně zpochybňují tvrzení Soudu, podle nějž Komise „oprávněně dospěla k závěru, že Opel Nederland schválila dne 26. září 1996 obecnou strategii zaměřenou na narušování veškerého vývozu“³⁴.

IV – Právní posouzení

47. Podle žalobkyně je toto posouzení stíženo:

44. Důvody kasačního opravného prostředku vznesené žalobkyněmi se týkají v podstatě nesprávného právního posouzení, kterého se měl dopustit Soud prvního stupně: (i) když potvrdil zjištění Komise, podle nějž Opel Nederland uplatňovala obecnou strategii omezování veškerého vývozu a (ii) zavedla systém omezování premii v maloobchodě, a (iii) když snížil částku pokuty pouze částečně.

— Zkreslením důkazů týkajících se údajného přijetí uvedené strategie, zejména znění zápisu ze schůzky ze dne 26. září 1996 (viz výše uvedený bod 6). Z tohoto zápisu totiž vyplývá, že se Opel Nederland omezila pouze na schválení několika zvláštních a individuálních opatření, která nelze přirovnávat k strategii omezování vývozu. Navíc vzhledem k tomu, že účelem rozhodnutí učiněných během této schůzky (dále jen „rozhodnutí ze

45. Následuje postupné posouzení těchto důvodů.

34 — Napadený rozsudek, bod 56.

dne 26. září 1996“) nebylo omezování vývozu, je tvrzení Soudu o tom, že v zápisu se nerozlišuje mezi vývozem dovoleným a nedovoleným (výše uvedený bod 20), zcela irelevantní.

- Rozporným odůvodněním, pokud jde o důkazní hodnotu přiznanou některým interním pracovním dokumentům, které nejsou pro politiku Opel Nederland typické. Přestože totiž Soud vyloučil, že by Komise založila svou analýzu na těchto interních dokumentech, použil potom tytéž dokumenty pro učinění závěru, že výrobce vozidel skutečně přijal strategii omezující vývozy.
- Logickým pochybením vyplývajícím z uvažování „v kruhu“ s ohledem na politiku v oblasti premií. Podle žalobkyně se Soud totiž nejdříve dovolával takové politiky na podporu omezující povahy strategie přijaté rozhodnutím ze dne 26. září 1996 a poté poukázal na existenci této strategie, aby prokázal, že také systém v oblasti premií měl omezující cíl.
- Logickým pochybením vyplývajícím z „nelogického“ odkazu na datum přijetí rozhodnutí ze dne 26. září 1996, aby se potvrdilo, že tato rozhodnutí byla zaměřena na omezení veškerého vývozu a nikoli pouze vývozu v rozporu s dohodami o autorizovaném prodeji. Podle žalobkyně Soud neposkytl žádné

odůvodnění významu tohoto data pro shledání existence takové omezující strategie, a nevzal tudíž náležitě v úvahu důkazy, které mohly prokázat, že na rozdíl od tvrzení v napadeném rozsudku Opel Nederland v okamžiku přijetí sporného rozhodnutí již věděla o vývozech, které byly v rozporu s pravidly, a mohla tedy přijmout cílená opatření.

48. Komise považuje tento důvod kasačního opravného prostředku za nepřijatelný v plném rozsahu, neboť směřuje ke zpochybnění posouzení skutečnosti provedeného Soudem.

49. Než přejdeme k analýze důvodu kasačního opravného prostředku, je podle mne namístě připomenout, že podle článku 225 ES a článku 51 Statutu Soudního dvora je možno podat proti rozsudku Soudu opravný prostředek „omezený na otázky práva“. Z toho podle ustálené judikatury vyplývá, že „Soudní dvůr není příslušný ke zjišťování skutkového stavu ani v zásadě k přezkoumávání důkazů, které Soud přijal na podporu skutkového stavu. Pokud totiž tyto důkazy byly řádně získány a byly dodrženy obecné právní zásady a procesní pravidla použitelná v oblasti důkazního

břemene a zajišťování důkazů, přísluší samotnému Soudu posoudit hodnotu, kterou je třeba přidělit důkazům, které mu byly předloženy [...]. Takové posouzení tudíž nepředstavuje, s výhradou případu zkreslování těchto důkazů, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora“³⁵.

50. S ohledem na tuto ustálenou judikaturu mám tedy za to, že dotčený důvod kasačního opravného prostředku je přípustný pouze zčásti v rozsahu, v němž se vztahuje ke zkreslování důkazů.

51. V ostatních důvodech kasačního opravného prostředku se žalobkyně omezují na zpochybnění závěrů Soudu ohledně důkazní hodnoty některých skutečností a dokumentů, zejména ohledně možnosti dovolání se těchto prvků za účelem prokázání přijetí strategie omezující vývoz ze strany Opel Nederland.

52. Argumenty žalobkyň tedy vůbec neprokazují, že by Soud zkreslil skutečnosti nebo důkazy, ale ve skutečnosti jimi žalobkyně usilují o zpochybnění posouzení skutkového

stavu provedeného Soudem, které je ostatně výsledkem pečlivého přezkoumání dokumentů a ostatních důkazů uplatněných jak Komisí, tak i žalobkyněmi³⁶.

53. Pokud jde o údajné zkreslení zápisu ze schůzky ze dne 26. září 1996, mám za to, že žalobkyně v prvním stupni výslovně připustily, že strategie přijatá během této schůzky měla za cíl bránit prodeji na vývoz nebo ho alespoň omezit, i když jen omezeně ve vztahu k prodeji, který byl v rozporu s pravidly³⁷. Proto je podle mne zřejmé, že žalobkyně nemohou v opravném prostředku tvrdit, že tato strategie nemá žádný omezující cíl a že Soud svým rozdílným závěrem zkreslil obsah výše uvedeného dokumentu.

54. Proto se domnívám, že Soud mohl právem dospět k závěru, že omezující strategie přijatá dne 26. září 1996 byla zaměřena na veškerý vývoz a nikoli pouze na vývoz odporující smlouvám o autorizovaném prodeji. Ze znění zápisu totiž nevyplývá žádné rozlišení mezi dovoleným a nedovoleným vývozem.

35 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise (C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, body 21 a 22). Viz v tom smyslu, mezi jinými, rozsudky ze dne 21. června 2001, Moccia Irme a další v. Komise (C-280/99 P až C-282/99 P, Recueil, s. I-4717, bod 78); ze dne 8. května 2003, T. Port v. Komise (C-122/01 P, Recueil, s. I-4261, bod 27); ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, body 47 až 49), a rozsudek ze dne 9. července 2004, Fichtner v. Komise (C-116/03 P, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 33).

36 — Viz zejména body 44, 48, 54 a 55 napadeného rozsudku.

37 — Viz body 33 až 35 napadeného rozsudku, které výstižně shrnují tvrzení obsažená v návrhu žaloby před Soudem prvního stupně (body 19, 26, 33 a 34).

55. Na základě předchozích úvah mám za to, že první důvod kasačního opravného prostředku je zčásti nepřijatelný a zčásti neopodstatněný.

ii) K systému prémie

56. Druhým důvodem kasačního opravného prostředku žalobkyně Soudem vytýkají, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil, že systém prémie v maloobchodě představoval porušení článku 81 ES.

Argumentace účastníků řízení

57. Přesněji žalobkyně kritizují různé aspekty úvah, na jejichž základě dospěl Soud prvního stupně k závěru, že tento systém, který vyhradil poskytování prémie pouze pro vnitrostátní prodej, sám o sobě poškozoval hospodářskou soutěž, a nebylo tedy nutné zkoumat jeho dopad na trh, aby se zjistilo porušení článku 81 ES³⁸.

38 – Viz zejména body 99 až 104 napadeného rozsudku. Žalobkyně na rozdíl od tvrzení před Soudem prvního stupně nepopírají, že zmíněný systém může být kvalifikován jako „dohoda“ ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES.

58. a) Podle žalobkyň kvalifikování systému prémie jako dohody, jejíž cíl je v rozporu s hospodářskou soutěží, představuje příliš široké uplatnění článku 81 ES a zejména pojmu omezení „s cílem“. Podle jejich mínění lze konstatovat porušení článku 81 ES jen z důvodu cíle dohody pouze tehdy, pokud je jejím jediným cílem a zjevným důsledkem citelně omezit hospodářskou soutěž. Zmíněný režim prémie sledoval naopak zcela legitimní cíle obchodní politiky (podpora prodeje modelů OPEL v Nizozemsku) a podporoval hospodářskou soutěž mezi různými výrobci automobilů na nizozemském trhu.

59. b) Domnívat se naopak, jak to učinily Soud a Komise, že tento režim sledoval omezující cíl, bylo v rozporu nejenom s článkem 81 ES, ale bylo také porušením principu presumpce nevinny a práv na obhajobu žalobkyň, neboť takové posouzení připouští absolutní presumpci nezákonnosti dotčeného opatření.

60. c) Žalobkyně dále argumentují, že judikatura použitá Soudem na podporu tvrzení, podle něhož politika v oblasti prémie představovala dohodu, jejíž cíl byl v rozporu s hospodářskou soutěží, je v tomto případě irelevantní. Dotčené opatření se totiž zjevně

liší od opatření, která vedla k rozsudkům Miller³⁹, CRAM⁴⁰ a IAZ⁴¹, uvedeným v bodě 102 napadeného rozsudku. Zatímco tato poslední uvedená opatření spočívala v zákazu prodeje na vývoz, zabránění souběžnému obchodu a hromadném bojkotu, opatření v projednávané věci se omezuje na poskytnutí dočasného finančního zvýhodnění pouze ve vztahu k vnitrostátním prodejm.

prodejce od uskutečňování prodeje na vývoz ve srovnání s obdobím, během něhož se systém premií uplatňoval také na tento prodej. Kdyby si byl Soud položil tuto otázku, nemohl by být na ni odpovědět jinak než záporně, protože nový systém premií nebyl spojen s žádným omezením zásobování motorovými vozidly a ziskovost vývozu rozhodně nezávisela na zaplacení premií. Jinými slovy, i v případě zákazu poskytovat premie za vývoz mohli nizozemští autorizovaní prodejci dále zcela svobodně uskutečňovat tento typ prodeje a tyto operace zůstaly ziskové.

61. d) Stejně irelevantní je v tomto ohledu podle žalobkyň srovnání uplatňování politiky v oblasti premií na prodej motorových vozidel v Nizozemsku a na prodej na vývoz provedené v bodě 100 napadeného rozsudku, tedy srovnání, z něhož Soud vyvodil, že dotčené opatření sleduje omezující cíl, protože mělo pro prodej na vývoz za následek jeho „nižší atraktivitu pro zahraniční zákaz-níky anebo pro autorizované prodejce“⁴².

62. Podle žalobkyň by si Soud v případě řádného postupu musel místo toho položit otázku, zda dotčené opatření nějakým způsobem odradilo nizozemské autorizované

63. V každém případě, uvádějí dále žalobkyně, i kdybychom chtěli přijmout logiku srovnání provedeného v napadeném rozsudku, uvažování Soudu je nesprávné, protože nevzal v úvahu podstatné existující rozdíly mezi vnitrostátním prodejem a prodejem na vývoz, pokud jde o hospodářské a finanční podmínky; rozdíly vyplývající zejména z vysokého nizozemského zdanění motorových vozidel a ze skutečnosti, že vnitrostátní prodej je často spojen s přijetím vozidel na protiúčet. Nedbaje těchto rozdílů se Soud prvního stupně nesprávně domníval, že zrušením premií za prodej na vývoz byli nizozemští autorizovaní prodejci nezbytně „donuceni buď uplatňovat vůči zahraničním zákaz-níkům méně výhodné podmínky než vůči

39 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 1. února 1978, Miller v. Komise (19/77, Recueil, s. 131).

40 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. března 1984, CRAM a Rheinink v. Komise (29/83 a 30/83, Recueil, s. 1679).

41 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. listopadu 1983, IAZ International Belgium a další v. Komise (96/82 až 102/82, 104/82 a 105/82, 108/82 a 110/82, Recueil, s. 3369).

42 — Napadený rozsudek, bod 100.

zákazníkům tuzemským, anebo se spokojit s nižším ziskem z prodeje na vývoz“⁴³.

64. e) Při posuzování cíle režimu premií neměl Soud podle žalobkyň brát v úvahu předpokládané úmysly stran, které údajně vyplývají z přijetí rozhodnutí ze dne 26. září 1996. Pro uplatnění článku 81 ES by se totiž cíl dohody měl vždy přezkoumat objektivně bez ohledu na subjektivní úmysly stran.

65. S odkazem na tvrzení již uvedená v rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku žalobkyně konečně uplatňuje, že Soud uvažoval v kruhu, když se odvolal na rozhodnutí ze dne 26. září 1996, aby konstatoval omezující cíl politiky v oblasti premií, na kterou se potom odvolal na podporu rovněž omezující povahy uvedeného rozhodnutí (výše uvedený bod 47).

Analýza

66. Podle mého názoru vycházejí žalobkyně ve svých výše uvedených argumentech z řady chybných předpokladů.

67. a) Především upozorňuji na to, že na rozdíl od tvrzení žalobkyň ze Smlouvy ani z judikatury vůbec nevyplývá, že dohodu lze považovat za porušení článku 81 ES pouze na základě jejího účelu jen tehdy, je-li jejím jediným účelem omezení hospodářské soutěže.

68. Toto tvrzení podle mne vychází z opačné logiky, než je logika, na níž je založeno řečené ustanovení, jak je vykládá judikatura Společenství. Právě skutečnost, že účel dohody je zjevně v rozporu s hospodářskou soutěží, činí fakt, že dohoda sleduje i jiné cíle, nepodstatným a bezvýznamným. Soudní dvůr měl ve skutečnosti možnost kvalifikovat jako dohody v rozporu s článkem 81 ES takové dohody, které měly omezující cíl a které zároveň sledovaly dosažení zcela legitimních účelů⁴⁴.

69. b) Jestliže tedy i dohody, jejichž jediným účelem není omezení hospodářské soutěže, mohou svým cílem porušovat zákaz stanovený článkem 81 ES, nelze ani vytýkat Soudu prvního stupně, že v tomto případě porušil presumpci nevinu nebo práva obhajoby.

44 – Viz zejména výše uvedený rozsudek IAZ International Belgium a další v. Komise, kde se uvádí, že „cílem dohody je podstatně omezování hospodářské soutěže na společném trhu, přestože má současně na zřeteli ochranu veřejného zdraví a snížení nákladů na kontrolu shody“ (bod 25).

43 – Tamtéž.

Soud ve skutečnosti pouze uplatnil ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle které „je zbytečné zohledňovat konkrétní dopad dohody, pokud je jejím cílem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže“⁴⁵. Kromě toho, jak Komise zdůraznila, žalobkyně měly možnost se vyjádřit k cíli dohody jak během správního řízení, tak před soudem Společenství.

případu projednávaného soudem Společenství, že pro posouzení, zda cíl dohody v oblasti distribuce je nebo není v rozporu s hospodářskou soutěží, je rozhodující, zda opatření, jež uměle mění podmínky hospodářské soutěže, zjevně může přimět hospodářské subjekty upřednostňovat vnitrostátní trh před vývozy, a vede tak k rozdělování jednotného trhu v rozporu s hospodářskou propojeností, která je cílem Smlouvy.

70. c) Přejdeme-li k důvodům kasačního opravného prostředku žalobkyň, které se týkají způsobu, jakým Soud prvního stupně posoudil cíl zkoumaného opatření, nemyslím si, že by judikatura uplatněná v napadeném rozsudku byla irelevantní.

71. Na rozdíl od tvrzení žalobkyň se totiž nedomnívám, že dosah rozsudků citovaných Soudem se omezuje na opatření, která prodejci zcela zakazují uskutečňovat prodej na vývoz nebo mu v tom zcela zabraňují nebo tyto operace činí zcela nevýhodnými. Z judikatury naopak vyplývá, ponecháme-li stranou zvláštnosti každého jednotlivého

72. Podle mne je zřejmé, že takového cíle lze dosáhnout nejenom prostřednictvím přímého omezení vývozu, ale také prostřednictvím nepřímých opatření zaměřených na odrazení prodejce od toho, aby uskutečňoval prodej na vývoz, zejména ovlivněním hospodářských a finančních podmínek takových operací. Soudní dvůr tedy považoval za omezující hospodářskou soutěž ze své povahy opatření, která stejně jako opatření v projednávané věci „ztěžovala souběžný dovoz“⁴⁶ tím, že ho znevýhodňovala oproti oficiálnímu dovozu nebo „omezovala svou bodu kupujícího disponovat dodaným zbo-

45 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 13. července 1966, *Consten a Grundig v. Komise* (56/64 a 58/64, Recueil, s. 458, zejména s. 520); 8. července 1999, *Montecatini v. Komise* (C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, bod 122); 15. října 2002, *Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 491).

46 — Výše uvedený rozsudek *IAZ International Belgium a další v. Komise*, bod 6.

žím podle jeho vlastních hospodářských zájmů“^{47 48}.

73. d) Na základě tohoto objasnění se domnívám, že Soudu prvního stupně nelze vytýkat, že pro stanovení protisoutěžní povahy dotčeného opatření porovnal přístup v oblasti premií uplatňovaný na vnitrostátní prodej s přístupem vyhrazeným pro prodej na vývoz.

74. Připomenu, že pro zjištění, zda určitá dohoda může omezit hospodářskou soutěž, „je na základě ustálené judikatury Soudního dvora [...] třeba přezkoumat *hospodářskou*

soutěž ve skutečném rámci, který by vznikl nebyť sporné dohody“⁴⁹. Uplatníme-li to na projednávaný případ, takové šetření by vyžadovalo posoudit, jak by se chovali nizozemští autorizovaní prodejci a jaká by se utvořila soutěžní rovnováha na dotčeném trhu, kdyby prodej na vývoz nebyl vyloučen z politiky v oblasti premií.

75. Mám tedy za to, že Soud provedl právě takové posouzení, když konstatoval, že „v důsledku ukončení poskytování premií za prodej na vývoz se hospodářský prostor, jímž autorizovaní prodejci disponovali při uskutečňování takového prodeje, ve srovnání s prostorem, jímž disponovali při uskutečňování vnitrostátního prodeje, zmenšil. Autorizovaní prodejci byli totiž donuceni buď uplatňovat vůči zahraničním zákazníkům méně výhodné podmínky než vůči zákazníkům tuzemským, anebo se spokojit s nižším ziskem z prodeje na vývoz. Zrušení premií za prodej na vývoz mělo za následek nižší atraktivitu tohoto prodeje pro zahraniční zákazníky anebo pro autorizované prodejce“⁵⁰.

76. Jinými slovy, kdyby prodej na vývoz nebyl výslovně vyloučen ze systému premií,

47 — Rozsudek ze dne 14. prosince 1983, *Société de vente de ciments et bétons de l'Est* (319/82, Recueil, s. 4173, bod 6).

48 — Tyto zásady jsou uvedeny také v právních předpisech Společenství, kterými se řídí uplatňování článku 81 ES na dohody o prodeji.

Článek 4 odst. 2 nařízení Komise ze dne 22. prosince 1999 (ES) č. 2790/1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy o ES na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. L 336, s. 21; Zvl. vyd. 08/01, s. 364) totiž stanoví, že výjimka ze zákazu podle čl. 81 odst. 1 ES „se nevztahuje na vertikální dohody, jejichž účelem je přímo nebo *nepřímo*, samostatně nebo společně s jinými faktory pod kontrolou stran [...] omezení prodeje [...]“ (kurzíva provedena autorem tohoto stanoviska).

Kromě toho výkladové sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením (2000/ C 291/01) (Úř. věst. 2000, C 291, s. 1) – se zabývá výslovně tímto typem zmíněného opatření a stanoví: „Tvrdé restriktivní opatření uvedené v čl. 4 [...] nařízení o blokových výjimkách se týká dohod nebo jednání ve vzájemné shodě, jejichž přímým či nepřímým předmětem je omezení prodeje kupujícímu; jedná se o restriktivní opatření v souvislosti s územím, na němž může kupující smluvní zboží nebo služby prodávat, nebo v souvislosti se zákazníky, kterým je může prodávat. Toto tvrdé restriktivní opatření souvisí s rozdělováním trhu podle území nebo podle zákazníků a může být výsledkem přímých závazků, jako je zákaz prodávat určitým zákazníkům nebo zákazníkům na určitém území [...]. Může též vyplýnout z nepřímých opatření, jejichž cílem je *zabránit distributorovi prodávat těmto zákazníkům, například zrušení či snížení odměn a slev* [...]“ (bod 49) (kurzíva provedena autorem tohoto stanoviska).

49 — Rozsudek ze dne 21. ledna 1999, *Bagnasco* a další (C-215/96 a C-216/96, Recueil, s. I-135, bod 33). Kurzíva provedena autorem tohoto stanoviska. Viz také výše uvedený rozsudek *Deere* v. Komise, bod 76, a rozsudek ze dne 28. května 1998, *New Holland Ford* v. Komise (C-8/95 P, Recueil, s. I-3175, bod 90).

50 — Napadený rozsudek, bod 100.

nizozemští autorizovaní prodejci by byli mohli nabídnout potenciálním kupujícím s pobytem či sídlem mimo Nizozemsko lepší podmínky než podmínky dosažitelné bez poskytování premií, aniž by to mělo negativní dopad na jejich ziskovou marži, anebo pokud by se byli rozhodli ponechat stejnou cenu pro prodej na vývoz, byli by mohli svou ziskovou marži zvýšit. Toto tvrzení lze navíc podle mne těžko zpochybnit, ledaže bychom chtěli tvrdit, že poskytování premií autorizovaným prodejcům nemělo žádný obchodní dopad! Tuto hypotézu musíme vyloučit s ohledem na argumenty samotných žalobkyň, které odůvodňují nový systém v oblasti premií vysvětlením, že Opel Nederland chtěla vyhrazením těchto finančních pobídek pro vnitrostátní prodej přimět vlastní autorizované prodejce, aby se více věnovali nizozemskému trhu.

77. e) Konečně považuji za zcela neopodstatněný argument žalobkyň, podle nichž úmysl stran nemá být brán v úvahu při zjišťování cíle dohody. Je sice pravda, že podle Soudního dvora „je irelevantní [...], zda si společnost je nebo není vědoma porušení zákazu stanoveného čl. 81 odst. 1 ES“⁵¹. Neboli důkaz o úmyslu stran omezovat hospodářskou soutěž není rozhodující pro zjištění, zda dohoda má za cíl takové omezování. To však pouze znamená,

že dohoda, kterou strany sledují cíl, jež má za následek omezení hospodářské soutěže, porušuje sama o sobě článek 81 ES, bez ohledu na skutečnost, zda si strany byly vědomy zákazu stanoveného tímto ustanovením (*ignorantia legis non excusat!*)⁵².

78. Z toho tudíž vyplývá, že při posouzení dohody je zcela namístě brát v úvahu úmysly stran. Kromě toho právě Soudní dvůr měl možnost upřesnit, že protisoutěžní povaha dohody lze vyvodit nejen z vlastního obsahu jejích odstavců, ale také z řady faktorů, jako například právě z úmyslu stran, který vyplyne ze „vzniku“ dohody nebo se projeví v „okolnostech, za nichž byla dohoda uskutečněna“, jakož i v „chování“ dotčených stran⁵³.

79. Proto se domnívám, že Soud mohl po přezkoumání znění dohody a znaků dotčeného opatření oprávněně vycházet také z cílů sledovaných žalobkyněmi, které vyplývají především z přijetí obecné strategie pro

52 — Skutečnost, že nebylo dosaženo sledovaného cíle, a dohoda tedy neměla omezující dopad na hospodářskou soutěž, je pro zjištění porušení článku 81 ES nepodstatné, jak je zmíněno výše (bod 69 výše).

53 — Výše uvedený rozsudek IAZ International Belgium a další v. Komise, body 23 a 25. Viz v tomto smyslu například rozsudky ze dne 30. června 1966, *Société technique minière* (56/65, Recueil, s. 262), a ze dne 28. března 1984, *CRAM* (uvedený výše, bod 26).

51 — Výše uvedený rozsudek *Miller v. Komise*, bod 18.

omezování vývozu, aby potvrdil závěr, k němuž došel, pokud jde o protisoutěžní cíl dohody⁵⁴.

snížil výši pokuty v důsledku částečného vyhovění žalobě v prvním stupni, dopustil se nesprávného právního posouzení, neboť v podstatě potvrdil výpočet pokuty provedený Komisí.

80. Konečně, pokud jde o údajný charakter uvažování „v kruhu“ v tomto ohledu ze strany Soudu prvního stupně, odkazují pouze na úvahy uvedené v rámci přezkoumání prvního důvodu kasačního opravného prostředku v bodech 49 až 52 výše, v nichž jsem konstatoval nepřípustnost takové námitky.

81. Mám tedy za to, že žádný z důvodů kasačního opravného prostředku vznesených žalobkyněmi nemůže zpochybnit závěr, k němuž dospěl Soud prvního stupně, když uvedl, že dotčené opatření mohlo zrušením prémie za prodej na vývoz svou povahou negativně ovlivnit takovýto prodej, a omezit tudíž hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES.

82. Je tedy třeba tento důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

iii) K výši pokuty

83. Třetím důvodem kasačního opravného prostředku žalobkyně tvrdí, že přestože Soud

84. Podle žalobkyně takový výpočet totiž porušuje především čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17/62, jelikož se zakládá na nesprávných závěrech o údajné existenci politiky v oblasti prémie v rozporu s článkem 81 ES a strategie omezující vývoz.

85. Žalobkyně dále tvrdí, že Soud zjevně zkreslil důkazy, když se domníval, že v projednávané věci „neexistoval předpoklad [...] ukončení protiprávního jednání po prvních zásazích Komise“⁵⁵, a že Komise tudíž nebyla povinna zohlednit polehčující okolnosti uplatněné žalobkyněmi. Opel Nederland naopak přijala veškerá potřebná nápravná opatření v okamžiku prvních šetření provedených službami Komise, a ukončila tak protiprávní jednání. Ukončila totiž uplatňování dvou zákazů vývozu – tj. jediných dvou opatření v rozporu s článkem 81 ES – a to dne 24. října a 12. prosince 1996.

54 — Napadený rozsudek, body 101 a 102.

55 — Napadený rozsudek, bod 204.

86. Konečně pro uplatnění polehčujících okolností stanovených pokyny Soud neměl vzít v úvahu datum (následující po dvou výše uvedených datech), k němuž byl zrušen režim prémie. Vzhledem k tomu, že se jednalo o povolené opatření, délka trvání jeho uplatňování je pro účely stanovení výše pokuty zcela irelevantní.

87. Hned na začátku upozorňuji na skutečnost, že argumenty vznesené žalobkyněmi úzce souvisejí s argumenty rozvinutými již v rámci ostatních důvodů kasačního opravného prostředku. Zkoumaný důvod kasačního opravného prostředku je totiž založen na předpokladu, že režim prémie nepředstavuje porušení článku 81 ES.

88. Takový předpoklad ale není, jak jsem se snažil prokázat výše, opodstatněný. Pokud se má za to, že opatření týkající se prémie porušuje právo hospodářské soutěže, zjevně z toho vyplývá, že nelze vytýkat Komisi, že při výpočtu pokuty vzala v úvahu toto porušení, ani Soudu, že s tímto přístupem souhlasil.

89. Ze stejných důvodů se dále domnívám, že Soud oprávněně vyloučil, že by se vůči žalobkyním mělo z titulu polehčujících okol-

nosti uplatnit snížení stanovené pokyny v případě ukončení „protiprávního jednání po prvních zásazích Komise (zejména při provádění kontrol)“⁵⁶.

90. Ze spisu totiž vyplývá, – a v tomto bodě žalobkyně rozsudek prvního stupně nepřešla – že Opel Nederland ihned po provedení šetření ze strany služeb Komise ukončila pouze přímé zakazy prodeje na vývoz a ponechala v platnosti dotčený systém prémie až do 20. ledna 1998. Jinými slovy, teprve k tomuto datu – tj. více než rok po „prvním zásahu Komise“⁵⁷ – došlo k úplnému ukončení protiprávního jednání.

91. Domnívám se tedy, že Soud správně rozhodl, že snížení výše pokuty v projednávané věci z důvodu rychlé nápravy ze strany společnosti, která je původcem protiprávního jednání, není odůvodněné.

56 – Pokyny, bod 3.

57 – Kromě toho, na rozdíl od průběhu věci Michelin, na kterou se žalobkyně odvolaly, aby podpořily své tvrzení, se nejeví, že by Opel Nederland během tohoto období spolupracovala se službami Komise, aby ukončila protiprávní jednání (viz rozhodnutí Komise 2002/405/ES ze dne 20. června 2001, Úř. věst. 2002, L 143, s. 1, body 350 a 364).

92. Je tedy třeba rovněž zamítnout třetí **V – K nákladům řízení**
důvod kasačního opravného prostředku.

93. Závěrem, žádný z důvodů kasačního opravného prostředku vznesených žalobkyněmi není podle mého názoru opodstatněný a kasačnímu opravnému prostředku nelze vyhovět.

94. S ohledem na čl. 69 odst. 2 jednacího řádu a na závěry, k nimž jsem dospěl, pokud jde o zamítnutí kasačního opravného prostředku, se domnívám, že je namístě uložit žalobkyním náhradu nákladů řízení.

VI – Závěry

95. Na základě předchozích úvah navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl takto:

„1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) General Motors Nederland BV a Opel Nederland BV se ukládá náhrada nákladů řízení.“